

Pátá neděle velikonoční C

Nový Jeruzalém

V době povelikonoční čteme v bohoslužbě slova dvě z novozákonních knih: Skutky apoštolů a knihu Zjevení sv. Jana, která se též nazývá Apokalypsa. Ve Skutcích apoštolských se dovídáme o vzniku, utváření a osudech církve bezprostředně po Kristově nanebevstoupení. Apokalypsa, které si dnes blíže všimneme, je knihou zjevení, protože na mnohých místech mluví o budoucích osudech církve, především jejího dovršení na konci času. Avšak jejím smyslem není prorocké odhalení této budoucnosti, ale spočívá v něčem jiném.

Kniha Apokalypsy vznikla přibližně v letech 94 – 95 za císaře Domiciána. Předcházelo období velkých pronásledování, například za císaře Nerona. Tato pronásledování postihla i maloasijské křesťanské obce, kterým je tato kniha určena. Jejím autorem, který se sám jmenuje na začátku knihy, je Jan a křesťanská tradice v něm od počátku spatřovala apoštola sv. Jana, která spravoval do své smrti maloasijské křesťanské obce a konec svého života strávil ve vyhnanství na ostrově Patmos, jednom z malých ostrůvků Středomořího moře. Zde byla napsána tato kniha vidění, která byla určena k posílení křesťanů v době pronásledování.

Sv. Jan ukazuje ve svých vidění slavná vítězství církve, aby posílil malomyslnost těch, kteří byli vydáváni nebezpečí života pro svou víru. Je to kniha plná útěchy, která má ukázat, že Bůh je věrný a nikdy své věřící neopustí, i kdyby jeho církev byla vydána sebevětším pronásledováním, v tom musíme spatřovat těžiště této knihy pro nás na mnohých místech těžko srozumitelné, plné náznaků a obrazů, jejichž smysl někdy nejsme schopni postihnout.

Dnešní úryvek, který jsme četli v bohoslužbě slova, je viděním nového Jeruzaléma v němž Bůh bude přebývat mezi lidmi, ve kterém nebude zármutku, protože starý svět pominul. Když nasloucháme těmto slovům, vynořují se nám mimoděk slova z listu sv. Pavla: Novou zemi a nové nebe očekáváme, v nichž bydlí spravedlnost. Završení a oslavení našeho hmotného světa je nazýváno novým stvořením. Obnovením stvoření u sv. Pavla, sv. Petra i Jana.

Naše víra v toto oslavení, v tuto poslední a definitivní přeměnu hmotné přírody a člověka v ní, se může opřít jen o málo svědectví v Písmu. Zůstává něčím otevřeným, tajemstvím, zapečetěnou knihou, kterou nejsme schopni rozluštit. Naše představy o existenci oslaveného člověka jsou často příliš abstraktní. Představujeme si oslavenou církev jako obec duší, společenství těchto duší spojených patřením na Boží slávu, věčnou adoraci Boha a vítězného Beránka na trůně, o němž tak často hovoří právě kniha Zjevení apoštola Jana.

Na druhé straně však věříme a vyznáváme jeden ze základních článků naší víry: vzkříšení těla. Oslavené tělo však předpokládá i oslavené hmotno, oslavení našeho hmotného světa, k němuž naše tělo patří. Takto chápe vzkříšení i sv. Pavel, když v listě k Římanům mluví o tom, že celá příroda očekává oslavení skrze člověka, aby v něm a skrze něho byla osvobozena od porušitelnosti.

Naše tělesnost i ve svém oslavení předpokládá i existenci svých základních funkcí, to znamená jejího smyslového poznání, vnímání, snažení a podobně a tedy i svého hmotného předmětu, k němuž se tyto funkce vztahují. Můžeme si tedy položit otázku, zda tento nový Jeruzalém u sv. Jana znamená existenci oslaveného člověka v jeho tělesné i duchovní podobě uprostřed oslaveného hmotného světa, v němž je přítomen Bůh a přebývá s lidmi? Znamená nový Jeruzalém dokonalou lidskou obec, o které snilo tolik myslitelů a reformátorů, a kterou se nám v dějinách nikdy nepodařilo uskutečnit? Lidskou obec, v níž trvá spravedlnost, ale která je zároveň něčím vyšším a dokonalejším než jen toto uspořádání našich lidských vztahů.

Je přítomností Boha, který bydlí s lidmi, je existencí, v níž je ztracena porušitelnost a tíha naší pozemské konečné existence, která je pro nás zdrojem nejen radosti, ale i utrpení. Je vystupňováním všech přirozených schopností i naší smyslovosti, očištěných a docházejících plnosti toho, k čemu jsou určeny.

Milí přátelé, na tyto otázky lze těžko odpovědět. Jenom svým tušením víry můžeme se přiblížit tomu, o čem sv. Pavel říká, že ani lidské oko nevidělo, ani lidské ucho neslyšelo, ani na lidskou mysl nevstoupilo. Jdeme svým životem vstříc tajemné budoucnosti. Putujeme k branám, které až jednou se otevřou, zjeví nám to, co jsme nedovedli domyslit a vyluštit. Uvedou nás v tuto novou zemi, novou a přece starou, v níž nalezneme uchováno všechno to, co nám dávalo radost i všechnu krásu, která se dotýkala našeho srdce. A navíc se nám otevrou nové zdroje života, o němž nedovedeme říci mnoho. Dovedeme o něm říci jen to, že v tomto životě nalezneme všechnu plnost, k níž naše bytí je určeno.

A chtěl bych zakončit jednou slokou hymnu na nebeský Jeruzalém, který se modlí kněz v den posvěcení chrámu:

Jeruzaléme nebeský,
blažené míru vědění,
jenž trůn z živých kamenů
až ke hvězdám se vypínáš
jak nevěsta jsi obklopen
tisíci tisíc andělů.